

קו לחינוך

כל הזכויות שמורות ©
המודעות באחריות המפרסמים בלבד
דוא"ל: kav1@bezeqint.net
אתר קו לחינוך באינטרנט
www.kav-lahinuch.co.il

פקסעיתון לנושאי חינוך

מ"ו ועורכת: סיגל בן-ארצי ■ עריכה: מיכל חביב ■ המערכת: זהבית 4 יבנה ■ טל. 03-6354484 פקס. 050-6812066
ג'ליון 388 ■ 'א' חשוון תשס"ז-י' חשוון תשס"ז ■ 9.11.2006-2.11.2006 ■ 6 עמודים ■ משוגר למנויים בלבד

למרות הצהרות הממשלה; יישום חלקי בלבד של מפעל ההזנה

יכולה להוסיף מימון להזנה ולחרוג מתקציבה. בטבריה מופעל מפעל ההזנה בבי"ס יסודי אחד בלבד, למרות שבשלושה בתי"ס יסודיים כבר מופעל יום חינוך ארוך. מנהל מדור בתי"ס יסודיים בעירייה, אהרון אביטן, מציין בעיות נוספות, מלבד עלות הארוחה, המונעות מהרשות להצטרף לפרויקט. לדבריו, מנהלי בתי"ס היסודיים מעוניינים בהזנה, אך הם דורשים תוספת שעות וכוח אדם כדי להפעילה. מדובר בשעות המיועדות לפיקוח על חלוקת הארוחות לתלמידים ולניקוי הכיתות לאחר הארוחה. אביטן טוען, כי מי שיזם את מפעל ההזנה לא ירד לפרטים של עלויות הביצוע בבתי"ס. לדעתו, המורות אינן צריכות לעסוק בחלוקת המזון או בניקיון הכיתות לאחר הארוחות, והעירייה אינה יכולה לעמוד במימון תוספת כוח האדם הנדרש לכך. למרות זאת, לדבריו, עדיין לא זנחה העירייה את רעיון ההזנה ביסודיים. גם עיריית קריית שמונה נתקלת בקשיים למימון מפעל ההזנה ועדיין לא נקבע תאריך לתחילתו בבתי"ס היסודיים ביישוב.

1.11, מפעל ההזנה בבאר שבע. לדברי מנהלת המחלקה לחינוך יסודי בעירייה, דינה דוד, ישתתפו במפעל כמעט 4,000 תלמידים. גם בסחנין יחל מפעל ההזנה בבתי"ס היסודיים בימים הקרובים. בעיריית אשקלון מחכים עדיין לאישור מתוכנית "תפנית" של קרן סקט"א-רש"י, לגבי המשך התקצוב למפעל ההזנה המקומי גם השנה. רשויות מקומיות אחרות, בעיקר בצפון, עדיין מנסות להתמודד עם קשיים תקציביים, המונעים את פתיחת מפעל ההזנה, ואינן נוקבות בתאריך שבו יפתח. עיריית קריית ים, למשל, אינה מצליחה לממן את חלקה בהזנה. בעירייה טוענים, כי מבחן ההכנסה שנקבע להורים עבור ההזנה יוצר פרדוקס; רשויות שבהן אוכלוסיות חלשות נדרשות לגייס תקציב גדול יותר להזנה מאשר רשויות שבהן אוכלוסייה חזקה, המשלמת את התשלום המרבי שמוותר לגבות. בעירייה מוסיפים, כי כ-40% מההורים בקריית ים הן אמהות חד-הוריות, שאין בידן לשלם גם תשלום מינימאלי עבור ההזנה בבתי"ס. העירייה, הנמצאת בתוכנית הבראה, אינה

מפעל ההזנה עדיין לא החל בחלק מהרשויות שמקיימות יום חינוך ארוך בבתי"ס יסודיים, כך עולה מבדיקה שערך קו לחינוך. לשם תזכורת; לפני שבועיים אישרה ועדת החינוך של הכנסת את תשלומי ההורים עבור ההזנה בבתי"ס. תקרת התשלום שנקבעה עומדת על 4.5 ש"ח לארוחה. בכך ביטלה ועדת החינוך החלטה קודמת שלה, מתחילת ספטמבר, שעל פיה היה אמור לעמוד התשלום המקסימאלי של ההורים לארוחה על 3 ש"ח בלבד. ההחלטה בוטלה בעקבות התנגדות מרכז השלטון המקומי, שטען שהרשויות המקומיות לא יוכלו לממן מתקציבן את הפער בין תשלומי ההורים ועלות הארוחה, העומדת על 9 ש"ח. עם אישור התיקון בתשלומי ההורים, יצאו ועדת החינוך של הכנסת והממשלה בהכרזה "ממחר: ארוחה חמה לתלמידים שלומדים ביום חינוך ארוך". מבדיקה מדגמית שערך קו לחינוך במספר רשויות מקומיות נמצא, כי חלק מהן, חולון למשל, אכן החלו את מפעל ההזנה עוד באותו שבוע. ברשויות מקומיות נוספות יתחיל מפעל ההזנה רק החודש. כך, למשל, החל אתמול,

משה"ח; הכספים שנגבו עבור ארגון ההורים הארצי יישמרו בבתי"ס ולא יימסרו

של ראשון לציון התנתק מארגון ההורים הארצי כבר בשנת '99. עורכת הדין קרן רז-מורג, ממשרד עורכי הדין כבירי-נבו-קידר, המייצג את ארגון ההורים הארצי, הציגה לקו לחינוך תמונת מצב שונה. לטענתה, הארגון אינו נמצא בתהליכי פירוק, אלא בבדיקה של ניהול תקין ברשם העמותות ויש לו יו"ר מכהן, איתן ויינריך, וחשב. עוד טוענת רז-מורג, כי בתי"ס מחזיקים, שלא כחוק, בסכומים גדולים של מיליוני שקלים, שגבו מההורים בשנים האחרונות עבור החברות בארגון. לדבריה, לא הועברו הכספים לארגון וגם לא הוחזרו להורים. עורכת הדין מוסיפה, כי לעומת זאת, ישנם בתי"ס שממשיכים להעביר את הכספים שנגבים מההורים לארגון. (המשך בעמ' 2)

לתשלום של חובות, לכאורה, של מערכת החינוך המקומית לארגון. מדובר לעתים בסכומים של מאות אלפי שקלים. כך, למשל, קיבלה בשבוע שעבר עיריית ראשון לציון דרישה לתשלום של 384 אלף ש"ח, חוב לארגון שנוצר בין השנים 2000-2006, בתוספת ריבית והצמדה. על המכתבים חתום, בשם ארגון ההורים הארצי, משרד עורכי הדין כבירי-נבו-קידר מתל אביב. ראשי ועדי ההורים במספר יישובים טענו לקו לחינוך, כי ניסיון הגבייה אינו חוקי, מאחר וארגון ההורים הארצי מוקפא על ידי רשם העמותות בשל אי-סדרים כספיים ונמצא בתהליכי פירוק. לדברי יו"ר ועד ההורים בראשון לציון, אבי לוזמן, התביעה שהתקבלה בעירו אינה תקפה, בכל מקרה, מכיוון שוועד ההורים

לפני מספר שבועות דיווח קו לחינוך על מכתבים המתקבלים בבתי"ס בשם ארגון ההורים הארצי. המכתבים דרשו מבתי"ס להעביר לארגון את דמי החברות השנתית, בסך 1.5 ש"ח לתלמיד, שאמורים היו להיגבות מההורים, כחלק מתשלומי הרשות שאישרה ועדת החינוך של הכנסת. עוד דווח בכתבה שמנכ"ל משה"ח, שמואל אבואב, הודיע כי התשלום הנדרש אינו תשלום חובה ואין בתי"ס חייבים לגבות אותו. משה"ח גם הנחה את בתי"ס לא לגבות את התשלום מההורים, מכיוון שכנגד ארגון ההורים הארצי תלוי ועומד ברור משפטי. בשבועות האחרונים חלה התפתחות חדשה בנושא, לאחר שהרשויות המקומיות עצמן החלו לקבל מארגון ההורים הארצי דרישות

63% מהתאונות בבתי"ס מתרחשות בהפסקות

החינוך. במשרד מסבירים, כי הירידה חלה אודות לטיפול במפגעי הבטיחות ואודות לפעולות ההסברה בבתי"ס. השנה הכפיל משה"ח את התקציב שהוא מעביר לטיפול במפגעי בטיחות בבתי"ס, והוא עמד על 145 מיליון ש"ח, כך שמספר התאונות ממפגעי בטיחות צפוי לרדת גם בתשס"ז. ירידה נוספת נרשמה בשיעור התאונות המתרחשות בשיעורי החינוך הגופני - מ-25% מכלל התאונות בתשס"ה ל-22% בתשס"ו.

שאיירעו במהלך ההפסקות, והוא עמד על כ-63% מכלל התאונות במוסדות החינוך. ממה"ח נמסר, כי תיבחן האפשרות להגדיל את מספר המורים המשגיחים בהפסקות וגם לשלב תלמידים בוגרים מביה"ס בהשגחה על התלמידים הצעירים יותר. ממצא נוסף של הדו"ח, הוא שחלה ירידה בתאונות הנגרמות ממפגעי בטיחות בביה"ס. שיעור תאונות אלו בתשס"ו עמד על 2% בלבד מכלל התאונות במערכות

אגף ביטחון ובטיחות במשה"ח פרסם השבוע נתונים מדו"ח שערך בנושא "אירועי בטיחות במערכת החינוך בשנת תשס"ו". הדו"ח ניתח את 16,940 התאונות במוסדות חינוך, שעליהן דווח בתשס"ו למשה"ח. על פי הדו"ח חלה ירידה של 3.7% במספר התאונות הכולל לעומת תשס"ה. הדו"ח מצא, כי כ-90% מהתאונות נגרמו כתוצאה מהתנהגות מסוכנת של תלמידים. עוד מצא הדו"ח כי אשתקד חלה עלייה בשיעור התאונות

משה"ח; הכספים שנגבו עבור ארגון ההורים הארצי יישמרו בבתי"ס ולא יימסרו

ממה"ח נמסר עוד, כי המשרד מייחס חשיבות רבה לקיומם של ארגוני ההורים, וכי הוא מצר על המצב אליו נקלע ארגון ההורים הארצי. המשרד מציינ, כי ארגוני ההורים המקומיים אינם נכללים באיסור הגבייה, שכן אין הם נתמכים במישרין על ידי המשרד, ובשל היותם עמותות נפרדות מארגון ההורים הארצי.

תדרוש מבתי"ס לגבות את התשלומים לארגון ההורים הארצי, למרות שאלה כבר אושרו על ידי ועדת החינוך של הכנסת. ממה"ח נמסר עוד, כי בחודש הבא יפורסם חוזר מנכ"ל ובו הנחיות לבתי"ס, כיצד יש לנהוג בכסף שכבר נגבה למטרה זו. על פי החוזר, כסף שכבר נגבה עבור ארגון ההורים יישמר בקופה נפרדת. במקרה שטרם נגבה הסכום, הרי שאין לגבותו מן ההורים. הנחיה זו בתוקף, עד אשר יסדיר הארגון את עניינו. במקביל, הכניס המשרד תיקון בדף התשלומים עצמו, אשר מפורסם באתר המשרד.

בשל הבלבול שנוצר בבתי"ס ובמחלקות החינוך ביקש קו לחינוך ממה"ח להכריע בין שתי הגרסאות. האם ארגון ההורים הארצי פועל בניגוד לחוק? ואם אכן כך, מדוע אין משה"ח מגיש נגדו תלונה במשטרה? כמו כן, התבקש משה"ח להשיב מדוע אינו פועל להקמת ארגון הורים ארצי יציג, שעמו הוא יוכל לקיים שותפות חינוכית. מהלשכה המשפטית של משה"ח נמסר בתגובה, כי ארגון ההורים הארצי הוא עמותה שלא הונפק לה אישור ניהול תקין על ידי רשם העמותות, ולכן חדל משה"ח לתמוך בה כבר בינואר 2005. עוד נמסר, כי מאחר שרשם העמותות טרם חידש את האישור, הרי שהמשרד מנוע מלתמוך בארגון גם כעת. עוד נמסר, כי שרת החינוך, יולי תמיר, תנצל את זכותה, המופיעה בחוק חינוך חובה, ולא

(המשך מעמ' 1)

מנהל/מורה/רכז חברתי!
מחפש אטרקציות לטיול? לסיור לימודי?

גן גורו - קיבוץ ניר זוד,
 טל' 04-6488060

בית הדבורה והדבש - קיבוץ יז
 מרכזי, טל' 08-6720559

מעלית הזמן - ירושלים,
 טל' 02-6248381

כפר תנ"כי - יז השמונה,
 טל' 02-5343956

דרך הכותנה - קיבוץ אפק,
 טל' 04-8784062

אטרקציות נוספות במדריך דפי חינוך שבאתר קו לחינוך
www.kav-lahinuch.co.il

מתודופדיה - אנציקלופדיה למתודות הנחיה והפעלה

רוב השיעורים בביה"ס מתנהלים בהוראה פרונטלית, בעיקר כיון שזו הדרך הקלה ביותר להעביר מידע נרחב למספר גדול של לומדים. אבל יש גם דרכים אחרות. כך לפחות ניתן ללמוד מהמתודופדיה, האנציקלופדיה למתודות הנחיה והפעלה. המתודופדיה היא ספר עב כרס, המדווח על כל שיטות ההוראה שבנמצא, וממין אותן לפי קריטריונים שונים, כמו קהל היעד, סביבת הלמידה ועוד. מטרת המתודופדיה היא לחשוף את המורה ואיש ההדרכה למגוון השיטות, כדי שייטיב את עבודתו. האנציקלופדיה מחולקת לארבעה שערים; פעילויות שיח, פעילויות הדמיה, פעילויות הדגמה ודגמים משולבים. בכל שער יש מגוון נושאים, המלווים בדוגמאות והנחיות ברורות להפעלת כל אחת מהמתודות המוצעות. המתודופדיה נכתבה על ידי דליה שטנצלר ואנשי מכון יעדים שבניהולה. להפקתה ולהוצאתה לאור חברו יחדיו מינהל חברה ונוער במשה"ח, החברה למתנ"סים ומכון מופת. את המתודופדיה, בהוצאת ידיעות אחרונות, ספרי חמד, ניתן להזמין בכל חנויות הספרים. המחיר 198 ש"ח.

מורים לנוער מנותק נמצאים בסיכון

לומדים המורים כיצד ליצור יחסים בין-אישיים מצמיחים עם תלמידיהם, כיצד לפתח דרכי הוראה המתאימות יותר לצורכי התלמידים ועוד. המרכז גם מסייע לביה"ס לעבור שינוי ארגוני-מערכתי הכולל, בין היתר, הגדרת מטרות המתאימות לאוכלוסיית התלמידים, בניית מסגרת למידה קבועה לאנשי הצוות ועוד. לדברי ד"ר ראזר, מרבית בתי"ס שעמם עובד המרכז מוגדרים כמוסדות העובדים עם נוער בסיכון ורק מיעוטם כמוסדות חינוך "רגילים". לדבריה, קל יותר להגיע לבתי"ס הידועים כעובדים עם אוכלוסיות מצוקה ולסייע להם, מכיוון שלבתי"ס רגילים רבים קשה להכיר בכך שקיימת אצלם בעיה, או שהם חוששים להיות מתויגים כבתי"ס בעייתיים.

ה"מושיע", המנהל הקונפורמי או ה"מרצה", והמנהל הכוחני או "המפחיד". המנהל המושיע מרגיש שהוא חייב להתערב ברגעי משבר בביה"ס כדי למנוע חוסר שליטה והתפוררות. התנהגות כזו מחזקת את הפסיביות ותחושת חוסר האונים של הצוות. המנהל המרצה בוחר בעמדות התואמות לאלו של הצוות, למשל, נענה לדרישה להרחיק תלמיד מביה"ס. המחיר הוא ויתור על האמת הפנימית ועל הערכים של המנהל. המנהל הכוחני אינו עושה הבחנה בין תלמידים ומורים ואינו מקיים דיאלוג עם הצוות שלו. סגנון ניהול כזה יוצר חוסר פתיחות מצד צוות המורים, החושש לחשוף את מצוקותיו וכישלונותיו.

כדי לשבור את מעגל ההדרה נדרש מהמנהל לקיים תהליכים של הכרעה ושל למידה ושינוי התנהגות. תהליך ההכרעה דורש מהמנהל להציב גבולות למורים ולקבוע להם סטנדרטים מקצועיים גבוהים. עם זאת, על המנהל להעניק תמיכה למורים, לכבד את הקושי ואף את הכישלונות שהם חווים ולהקשיב לגילויי כעס שלהם. תהליך הלמידה משלב יצירת קשר קבוע ויציב של המנהל עם הצוות ועם התלמידים, הבנת המקור לכישלון והכרה ברגשות הקשים, טיפול מערכתי בביה"ס וגייסה חינוכית-טיפולית בעבודה עם התלמידים.

מרכז מיתרים מטפל השנה ב-750 אנשי צוות - מורים, מנהלים, רכזים ויועצות, מ-25 בתי"ס באזור חיפה והצפון. המרכז פועל בשיתוף עם עמותת אשלים של "ג'וינט ישראל", והאגף להכשרת עובדי הוראה בשפ"ו. מרכז מיתרים מכשיר, מדריך ותומך במורים, יועצים, מנהלים ואנשי צוות בכיר העובדים עם ילדים ונוער בסיכון בתוך מערכת החינוך. מטרת המרכז היא לסייע לבתי"ס להתמודד באופן יעיל עם מעגלי הכשלון וליצור בהם מעגלי הצלחה. המרכז פועל על פי מודל המשלב התערבות בתוך ביה"ס והכשרת קבוצות של מורים, מנהלים ויועצים במכללה. ב"ס הפונה בבקשת סיוע למרכז יכול להשתלב על צוותו במספר פעילויות; השתתפות בפורום של מנהלים מבתי"ס שבהם אוכלוסיות תלמידים דומות, קבלת הדרכה וליווי מאיש מקצוע בתוך ביה"ס, שילוב היועצות בקבוצת הכשרה לייעוץ ממוקד לתלמידים בסיכון ועוד. המרכז מסייע למורים להתפתח ברמה האישית, כמו לגבש עמדות חיוביות כלפי התלמידים, ולשפר את יכולתם האישית להתמודד עם הקשיים שבעבודתם. כמו כן

מנהלים ומורים העוסקים בחינוך והוראה של נוער בסיכון והדרה (נוער מנותק), נמצאים פעמים רבות במצבי סיכון דומים לאלה של תלמידיהם, כך אומרת מנהלת מרכז מיתרים במכללת אורנים, ד"ר מיכל ראזר. לדבריה, צוות המורים שבא במגע יום יומי עם בני נוער בסיכון חווה, כמו תלמידיו, תחושות של כישלון מתמשך, ניכור ובדידות. כתוצאה מכך צוות ביה"ס אינו מסוגל לבצע את תפקידו ולקדם את התלמידים. תופעה זו מכונה על ידי חוקרים "מעגל ההדרה בחינוך". מורים שעובדים עם נוער בסיכון מפתחים התנהגויות בלתי מקצועיות, כמו ניכור לתלמידים ולביה"ס, היעדרות תכופה ועוד. האם מדובר בשחיקה? ד"ר ראזר סבורה שאין זה מדויק להגדיר את התופעה כשחיקה. לדבריה, שחיקה היא תופעה שאינה בשליטתו של המורה והיא בדרך כלל תוצאה של עבודה רבת שנים בשטח. לעומת זאת, מורה בסיכון והדרה עשוי להיות בוגר אוניברסיטה שסיים את לימודיו רק לפני שנה-שנתיים, והגיע לביה"ס "מלא בכוונות טובות". מורים כאלה פועלים על פי התרבות הנהוגה במסגרת אליה הגיעו, ולעתים אף נוקטים כלפי התלמידים באלימות מילולית.

לדברי ראזר, הגורם לתופעת ההדרה בקרב המורים הוא מחסור בהכשרה לטיפול בנוער בסיכון ומחסור בתמיכה מקצועית שיטתית. זאת למרות שמורים אלה נדרש ידע רב-תחומי ומיומנויות ייחודיות רבות. מרכז מיתרים, שהוקם לפני כשנתיים במכללת אורנים, מסייע לצוות ביה"ס לרכוש את המיומנויות הנדרשות לעבודה עם נוער בסיכון ולצאת ממעגל ההדרה למעגל ההצלחה.

בכנס המדעי השנתי של מכללת אורנים, שהתקיים בחופשת הקיץ, הציגו ד"ר ראזר ובוני ורשבסקי, פרופיל של ב"ס שהצוות שלו נמצא בסיכון והדרה. לבי"ס כזה שלושה מאפיינים בולטים, המכונים גם "הדפוסים המכשילים", והם: חוסר אונים - למורים אין כוח להתמודד עם תופעות יומיומיות בביה"ס; זהות מדומה - ביה"ס אינו תופס באופן מציאותי את האפיונים והצרכים של התלמידים, ולכן הוא אינו מנסח לעצמו את משימותיו בצורה נכונה; אשמה והאשמה - בין חברי הצוות החינוכי מתפתחת שפה של האשמה, המקשה על התפתחותם המקצועית. גם מנהלי בתי"ס, שבהם יש שיעור גבוה של נוער בסיכון, לכודים לא אחת במעגל ההדרה. החוקרים הציגו שלושה סגנונות ניהול של מנהלי בתי"ס כאלה; המנהל

נשירה סמויה של 18%-30% מבני הנוער

היקף הנשירה הגלויה של תלמידים ממערכת החינוך הצטמצם בעשרים השנים האחרונות והוא עומד על כ-5% בלבד מקרב בני הנוער. לעומת זאת, אחוז הנשירה הסמויה בבתי"ס גדל מאוד. מחקר שערך מכון ברוקדייל, בשנת 2001, מצא נשירה סמויה ממערכת החינוך של 18% עד 30% מקרב בני הנוער. מדובר בתלמידים אשר באופן רשמי נמצאים במסגרת החינוכית והם בעלי פוטנציאל לימודי תקין, אבל מרבם להיעדר מביה"ס ואינם מגיעים להישגים לימודיים מינימאליים. תלמידים אלה מוגדרים כנוער בסיכון או נוער בהדרה. בדרך כלל מלווה אותם תחושת כישלון והם חשים ניכור כלפי ביה"ס. אחוז התלמידים בסיכון שונה בכל בי"ס ומושפע מנתונים כמו; הרקע הסוציאקונומי של היישוב או השכונה, הרקע האתני, אחוז העולים החדשים ועוד. בקצה אחד של הסקאלה נמצאים בתי"ס על יסודיים, שמרבית אוכלוסייתם מורכבת מנוער בסיכון, ובקצה האחר - תיכונים סלקטיביים או פרטיים, שבהם אין כמעט אוכלוסייה כזאת. בתוך נמצאים מרבית בתי"ס העל יסודיים, שבהם קיים אחוז כלשהו של בני נוער בסיכון. מחקרים הוכיחו, כי הצלחתם של תלמידים מנותקים או בסיכון תלויה רבות בצוות החינוכי בביה"ס. מחקר של כהן נבות מ-2001, למשל, מצא כי תהליך הנשירה מביה"ס נוצר כתוצאה מיחסי גומלין בעייתיים בין התלמידים ובין הצוות.

בהרצליה; שבוע דמוקרטיה בבתי"ס העל יסודיים

מערכת החינוך בהרצליה בחרה להקדיש את השבוע, שלפני יום הזיכרון לראש הממשלה, יצחק רבין, ללימוד נושא הדמוקרטיה בכל בתי"ס העל יסודיים בעיר. במהלך השבוע השתתפו התלמידים בפעילות חווייתית, שכללה סדנאות והפעלות בנושא "לא לאלימות". כמו כן למדו התלמידים במהלך השבוע מושגים

הקשורים לשיטת המשטר הדמוקרטי. בכיתות גם התקיימו דיונים על ערכי הדמוקרטיה - חירות, כבוד ושוויון, ועל מהות הקשר בין בוחרים לנבחרים. שיאו של השבוע היה בחירות למועצות התלמידים הבית ספריות בכל בתי"ס. השבוע הסתיים בעצרת מרכזית לזכרו של רבין, שהתקיימה אתמול במועדון הנוער החדש בעיר.

בשנה הבאה תילמד בחטיבות הביניים יחידת לימוד בנושא יהדות התפוצות

ועדת החינוך של הכנסת דנה בשבוע שעבר בלימודי נושא יהדות ארה"ב במערכת החינוך בישראל. בפני הוועדה הוצגו תוצאות מחקר שערך לאחרונה הוועד היהודי האמריקני. המחקר מצא, כי רק ב-13.6% מהתיכונים בארץ נלמד נושא יהדות ארה"ב, למרות שחלק ניכר מהעם היהודי, כ-40%, נמצא בתפוצה זו. המחקר גם מצא, כי כ-85% מהמורים להיסטוריה והמחנכים שהשתתפו במחקר סברו שיש ללמד את הנושא בביה"ס. בתשובה לטענת ועדת החינוך, כי נושא יהדות ארה"ב אינו נלמד כמעט בבתי"ס

העל יסודיים, הודיע משה"ח, כי החל משנת הלימודים הבאה תופעל בחטיבות הביניים יחידת לימודים בהיקף של 15 שעות שנתיות, שתעסוק ביהדות התפוצות. התוכנית תילמד במסגרת שיעורי המורשת. כמו כן הודיע משה"ח, כי יתוגברו הלימודים בנושא הפזורה היהודית בארה"ב בשיעורי ההיסטוריה והאזרחות בחטיבה העליונה. ועדת החינוך בירכה את משה"ח על יחידת הלימוד החדשה, וקראה לו להגדיל את המשאבים שהוא מקצה ללימוד נושא יהדות התפוצות.

בדרום; תוכנית להכשרת מורים למחוננים

35 מורים, מנהלי בתי"ס ויועצים ממחוז דרום, החלו החודש ללמוד במסלול להכשרת מורים לתלמידים מחוננים ומצטיינים באוניברסיטת בן גוריון. מהמחוז נמסר, כי המסלול נפתח אשתקד כיוזמה משותפת של האגף למחוננים במשה"ח ושל הנהלת המחוז. הלימודים במסלול מתקצבים בידי המחוז והאגף למחוננים. עוד נמסר, כי קבוצה ראשונה של מורים החלה ללמוד במסלול אשתקד, ובשל הצלחתה החליט משה"ח לפתוח קבוצה חדשה גם השנה.

תוכנית הלימודים של המסלול מעניקה לאנשי החינוך כלים מקצועיים לעבודה עם תלמידים מחוננים. משתתפי המסלול לומדים, בין היתר, על מאפייני התלמיד המחונן ועל הצרכים הייחודיים שלו בתחום החינוכי והרגשי. הלימודים בתוכנית נמשכים שנתיים, שבסופם יקבלו הבוגרים תעודת הסמכה מורחבת להוראת תלמידים מחוננים ומצטיינים. במערכת החינוך במחוז דרום לומדים השנה כ-1,300 תלמידים מחוננים. התלמידים לומדים במשך יום בשבוע בשישה מרכזי העשרה; באילת, דימונה, אשדוד, אשקלון, באר שבע ובמכללת אחוה.

692 בתי"ס יסודיים יקבלו סיוע מהקרן לידידות

100 אלף תלמידים, ב-692 בתי"ס יסודיים ברחבי הארץ, מקבלים בימים אלה סיוע של ציוד לימודי מהקרן לידידות. ממש"ח נמסר, כי בבדיקת צרכים שערך המשרד לאחרונה בקרב מנהלי המחוזות, נמצא מחסור חמור בצרכי לימוד בקרב תלמידים מחמשת עשירוני הטיפוח

הנמוכים. עוד נמסר, כי הקרן לידידות נרתמה לסייע ורכשה עבור התלמידים; 120,000 אלף מחברות, 10,000 ילקוטים, 18,000 ספרים וחוברות לימוד, 10,000 מילונים ו-2,000 אטלסים ועוד. הציוד רוכז במתנ"סים בנצרת עילית, חיפה, פתח תקוה, ירושלים ואופקים. כ-200

מתנדבים מתנועות הנוער עסקו בשבועות האחרונים בארזית הציוד לערכות שיועברו לבתי"ס. הקרן לידידות, שבראשה עומד הרב יחיאל אקשטיין, היא ארגון בינלאומי, האוסף תרומות מנוצרים אוהבי ישראל ברחבי העולם.

פרסום והיטוי

פרסים למצטיינים בחינוך לדו קיום ולמניעת אלימות

ארגון המורים בחינוך העל יסודי יעניק ביום רביעי הבא את פרס החינוך שלו לבתי"ס מצטיינים בחינוך לדו-קיום ולמניעת אלימות לשנת תשס"ו.

בפרס הראשון על חינוך לדו-קיום זכה ביה"ס אורט סאלמה, מהכפר הבדואי סאלמה שבגליל. הפרס יוענק לביה"ס על תוכנית לימודים רחבת היקף בשם "שכנות טובה בגליל". התוכנית פועלת במשותף בביה"ס ובאורט כרמים בכרמיאל. במסגרת התוכנית מתקיימים מפגשים בין התלמידים משני בתי"ס.

בעקבות הפרויקט אף הפיק ביה"ס ספר ובו סיפורים משתי התרבויות, היהודית והבדואית. כמו כן משתתף ביה"ס בפרויקט משותף, יהודי וערבי, לטיפוח נחל צלמון, בתוכנית נטע לסובלנות בין יהודים וערבים ועוד.

במקום השני על חינוך לדו-קיום זכה בית חינוך ניסויי-קהילתי רמות חפר בקיבוץ מעברות. ביה"ס מפעיל תוכנית אקולוגית לשמירת הסביבה בנחל אלכסדר ביחד עם ביה"ס בקלנסוואה. כמו כן מופעל בשכבות ז'-ט' בשני בתי"ס פרויקט משותף של כתיבת סיפורים בעברית

ובערבית והתלמידים מוציאים ביחד לאור עיתון דו-לשוני. במקום השלישי זכה ביה"ס מקיף השלום שיח דנון ובמקום הרביעי תיכון כפר אכסאל.

בפרס הראשון על חינוך למניעת אלימות זכה מקיף דתי אולפנית יהודה בעפולה. הפרס מוענק לביה"ס על תוכנית חינוכית בשם "דרך ארץ קדמה לתורה", המופעלת בכל שכבות הגיל. במסגרת התוכנית מתקיימות בביה"ס פעילויות רבות, המדגישות את מניעת האלימות כדרך חיים ואת טיפוח הערכים. ביה"ס גם מעניק שתי תעודות בגרות לבוגרי; תעודה על הישגים לימודיים ותעודה על הפנמת ערכים. במקום השני בנושא חינוך למניעת אלימות זכתה חטיבת הביניים אורט יונתן נתניהו בקריית מוצקין. בביה"ס מתקיימת תוכנית לטיפוח אקלים בית ספרי תומך ומונע אלימות, הכוללת ערבי רב-שיח בנושא דרכים לפתרון מחלוקות, פעילות בכיתות המונחית על ידי המחנכים ומועצת התלמידים, תוכנית "חלון למשטרה" והרצאות של מפלג הנוער והשיטור הקהילתי ועוד. במקום השלישי זכתה חטיבת הביניים אבן חלדון בנצרת, ובמקום הרביעי - ביה"ס התורני אלישבע בפרדס חנה.

אמריקא אקספרס

אתר חדש ללימוד ערבית

של סנונית – עמותת סנונית העלתה לאחרונה אתר חדש ובו תוכנית מקוונת ללימוד השפה הערבית. התוכנית, ששמה הוא דיוואן, מיועדת לתלמידי חטיבות הביניים והתיכונים במגזר היהודי. מסנונית נמסר, כי תוכנית דיוואן מבוססת על תוכנית הלימודים של משרד החינוך בערבית. באתר התוכנית ניתן למצוא מאגר של מאמרים, פעילויות ותרגול בנושא הדקדוק בערבית בנושאים; סימני הכתב, אוצר המילים, מבנה המשפט, כינויים, צורת הריבוי ועוד. החומרים במאגר מסודרים לפי כיתות, והמורה יכול למצוא, בכל נושא, חומרים המתאימים לשכבת הגיל שאותה הוא מלמד. באתר גם מאמרים בערבית מהעולם הערבי, חדשות ואקטואליה, מידע על חגים ומועדים מוסלמיים, על אומנות ותרבות בארצות ערב ועוד. כמו כן באתר חידונים ושעשועונים. אל קטעי הקריאה מצורפים אוצר מילים בערבית והסברים. באתר ניתן למצוא גם כלי עזר לתלמידים – מילון וירטואלי בערבית, מילון עברי-ערבי-עברי ואת האופציה לשמיעת הקראה קולית של חלק מהמאמרים. כלי נוסף שמספק האתר הוא "תיק" שבו יכול התלמיד לשמור את עבודותיו. למורה ניתנת אפשרות להיכנס לתיקי התלמידים לשם בדיקת התקדמותם. השימוש באתר כרוכה בתשלום דמי מנוי.

כתובת האתר; <http://d1.snunit.k12.il>

אתר חדש באזרחות של

רשת אמית – רשת אמית העלתה לאינטרנט אתר חדש למקצוע האזרחות. מטרת האתר היא לשמש כלי עזר למורים ולתלמידים המתכוננים לבחינת הבגרות. האתר מכיל סיכומים תמציתיים של הנושאים הנדרשים בבחינת הבגרות באזרחות ומושגים וקישורים להרחבת הידע. כמו כן כולל האתר פתרונות לשאלות המופיעות בספר הלימוד וקישורים לבחינות הבגרות באזרחות ולפתרונות שלהן. כתובת האתר;

<http://www.amit.org.il/citizenship>

ההסמכה הבינלאומיים של החברה. לדברי רכות מגמת התוכנה באוהל שם, איריס צור ברגורי, מהווה ההסמכה הכרה ברמה המקצועית של מגמת הנדסת התוכנה בביה"ס.

תוכנית לפיתוח מנהיגות

טכנולוגית במודיעין – עיריית מודיעין קיימה החודש טקס השקה של תוכנית לימודיים דו-שנתית לפיתוח מנהיגות טכנולוגית וניהול ידע. בתוכנית ישתתפו תלמידים מכיתות י'-א מבתי"ס התיכוניים בעיר. התוכנית פותחה בחטיבת ההדרכה של חברת "נס טכנולוגיות ישראל". מטרת התוכנית היא להקנות לתלמידים מיומנויות טכנולוגיות מתקדמות ושיטות לניהול ידע. מטרה נוספת היא להצמיח מקרב משתתפי התוכנית מנהיגות טכנולוגית. מעיריית מודיעין נמסר, כי היקף התוכנית הוא 350 שעות לימודים. התלמידים שישתתפו בפרויקט ייבחרו בבתי"ס. ההשתתפות תמומן על ידי נס טכנולוגיות, העירייה וההורים. בוגרי התוכנית יוכלו להיבחן לשם קבלת הסמכה במקצועות הטכנולוגיים; פיתוח מערכות רחבות היקף, מהנדס רשת של מיקרוסופט ואבטחת מידע למפתחים.

משה"ח יערוך סקר על הרגלי הגלישה של התלמידים

יערוך בשלוש השנים הקרובות סקר מקיף על הרגלי הגלישה באינטרנט של התלמידים. השנה יקיף הסקר כ-250 בתי"ס בכל חטיבות הגיל. בשנה הבאה ישתתפו בסקר 1,000 בתי"ס ובתשס"ט – שאר מוסדות החינוך. משה"ח גם הנחה לאחרונה את המנהלים לחסום את הכניסה ממחשבי בתי"ס לאתרים פסולים. המנהלים נדרשים לבצע את החסימה באמצעות ספק האינטרנט של ביה"ס. לטענת המפמ"ר למידענות, אתיקה וערכים, דורית בכר, התלמידים הגולשים אינם מודעים לכך שחוקי המדינה חלים גם באינטרנט, והם מזלזלים בעבירות רבות המתבצעות ברשת.

התיכון הוסמך כמרכז

הדרכה של מיקרוסופט – תיכון אוהל שם ברמת גן הוסמך לאחרונה על ידי מיקרוסופט כמרכז הדרכה מוסמך של החברה. ביה"ס הוסמך במסגרת תוכנית Microsoft IT Academy. מעיריית רמת גן נמסר, כי בעקבות ההסמכה מורשה ביה"ס ללמד את כל התוכנות מיקרוסופט ולהכין את התלמידים למבחי

מחקר; שימוש במחשבים ניידים בביה"ס משפר את הישגי המורים

ארגונית חדשה בבתי"ס שבהם חולקו המחשבים למורים. התרבות הארגונית החדשה מתאפיינת בנכונות גבוהה יותר של המורים לקחת על עצמם אחריות, לשפר את ההוראה ולתרום לביה"ס. מתוצאות המחקר גם עולה, כי השימוש במחשבים הניידים גרם למורים להכניס שיטות הוראה חדשניות לכיתות. מחקר נוסף שהתפרסם לאחרונה, עסק בהשפעה של השימוש במחשבים ניידים על התלמידים. המחקר נערך באוניברסיטת ממפיס בארה"ב. במחקר השתתפו למעלה מ-4,200 תלמידי בתי"ס יסודיים ממחוזות החינוך של מישיגן. המחקר מצא, כי תלמידים שהשתמשו בביה"ס במחשבים ניידים מקושרים בתקשורת אלחוטית לאינטרנט, הפגינו מיומנויות גבוהות בהתמודדות עם תוכנית הלימודים. הישגי התלמידים עלו על הישגי תלמידים שלמדו בבי"ס עם מחשבים רגילים.

מחקר שנערך לאחרונה באוסטרליה מצא, כי השימוש במחשבים ניידים בביה"ס משפר את הישגי המורים. המחקר ותוצאותיו מתוארים בפורטל המקוון מס"ע – מופ"ת סובב עולם. מדובר במחקר חלוץ, שבדק את ההשפעה שיש לשימוש במחשבים ניידים, המחוברים אלחוטית לאינטרנט, על המורים. המחקר התקיים לקראת הפעלתו של פרויקט לאספקת מחשבים ניידים לכל מערכת החינוך האוסטרלית. הפרויקט נקרא "כיתות חכמות", והוא מיושם, בשלב ראשון, במדינת קווינסלנד. במסגרת המחקר צוידו 1,500 מורים מ-61 בתי"ס בקווינסלנד במחשבים ניידים. הכיתות שבהן נערך המחקר ואזורים נוספים בבתי"ס צוידו בחיבור אלחוטי לאינטרנט. לכל מורה ניתנה תמיכה טכנית מלאה וזמן ללימוד השימוש במחשבים הניידים. המחקר מצא, כי רמת העניין בהוראה של המורים עלתה באופן ניכר. כמו כן נוצרה תרבות

חינה אינכי

מנהלת תיכון רוטברג ברמת השרון זכתה בפרס ההצטיינות של מחוז ת"א

ביטחון ושליטה ושידור מנהיגות תומכת בביה"ס, תוך שהיא מפעילה מערכי סיוע ותמיכה. הוועדה מוסיפה, כי דווקא בתקופה הקשה השכילה מנהלת תיכון רוטברג להמשיך בתנופת שינוי ושיפור ביה"ס, בטיפוח המצוינות ובקידום אוכלוסיות בעלות צרכים מיוחדים.

בגיליון קו לחינוך הקודם. ועדת הפרס ציינה את התמודדותה של מליק עם האסונות הכבדים שפקדו את ביה"ס אשתקד; התאבדותו של תלמיד בשטח ביה"ס בשל אהבה נכזבת, ומותה בתאונת דרכים של אחת המורות. הוועדה מציינת, כי מליק שמרה על תחושת

מנהלת תיכון רוטברג ברמת-השרון, גילי מליק, קיבלה אף היא בשבוע שעבר את פרס ההצטיינות בחינוך של מחוז תל אביב לשנת תשס"ו. שמה של מליק נשמט בטעות מההודעה על מקבלי הפרסים, שפרסם המחוז, ולכן לא הופיעה בידיעה שפורסמה בנושא זה

■ **מנהלים חדשים** – במחוז מונו השנה 40 מנהלי בתי"ס חדשים. מהמחוז נמסר, כי המנהלים החדשים ישתתפו השנה בהשתלמות מיוחדת, שתכלול, בין היתר, מפגשים עם מנהלים ותיקים, מפגשים ומומחים מתחום החינוך. אנשי החינוך הוותיקים יחלקו מניסיונם עם המנהלים "הטריים", ויסייעו להם לרכוש כלים נוספים לניהול.

■ **שיעורי בית** – מנהל המחוז, דוד וסרמן, פנה בשבוע שעבר למפקחי המחוז והורה להם לקיים דיאלוג עם מנהלי בתי"ס בנושא שיעורי הבית. המנהלים יתבקשו לנסח את עמדתם לגבי כמות שיעורי הבית שיש להטיל על התלמידים. המידע שייאסף יועבר להנהלת משה"ח, שמכינה בימים אלה נייר עמדה בנושא שיעורי הבית. נייר העמדה יפורט באחד מחוזי המנכ"ל הקרובים.

■ **אבטחה** – עיריית כרמיאל תממן מתקציבה אבטחה בתיכוני העיר, לאחר השעה שתיים אחר הצהריים. כך הודיע ראש עיריית כרמיאל, עדי אלדר, בישיבה שקיים בשבוע שעבר עם ועד ההורים העירוני. אלדר אמר להורים, כי בדק את הנושא ומצא, כי עלות שעות האבטחה הנוספות היא כ-40 אלף ש"ח בלבד. אלדר הוסיף, כי הממשלה אינה מעבירה לעירייה מימון לשעות אלו, למרות שהנושא הוא בתחום אחריותה. העירייה תממן את פער השעות באבטחה כדי למנוע ביטול שעות לימודים בתיכוניים, עד שתהיה החלטה סופית של הממשלה בנושא זה.

■ **נערכים לחידון** – מחוז הצפון החל בימים אלה את היערכותו לחידון התנ"ך המחוזי. נושא החידון השנה יהיה "40 שנה לאיחוד ירושלים". מהמחוז נמסר, כי בחידון הבית ספרי, שיתקיים ב-15.12, ישתתפו 150 חטיבות ביניים בצפון. התלמידים שיצטיינו בחידון הבית ספרי, ישתתפו בחידון המחוזי, שיתקיים ב-9.1.

מחוז חיפה

■ **ביקור עבודה** – מנכ"ל משה"ח, שמואל אבואב, ומנהל מחוז חיפה, אהרון זבידה, השתתפו בשבוע שעבר בטקס חנוכת קמפוס חדש לבי"ס כרמל זבולון, במועצה האזורית זבולון. בקמפוס החדש לומדים השנה 850 תלמידים, בכיתות ז'-י"ב. מהמחוז נמסר, כי בבניית הקמפוס הושקעו 36 מליון ש"ח. חנוכת ביה"ס התקיימה במהלך ביקור עבודה של מנכ"ל משה"ח בארבע רשויות מקומיות באזור הקריות; קריית מוצקין, קריית אתא,

קריית ביאליק והמועצה האזורית זבולון. מהמחוז נמסר, כי בכל אחד מארבעת היישובים, השתתפו מנכ"ל משה"ח ומנהל המחוז בפגישת עבודה אינטנסיבית עם ראש הרשות וצוותו. בפגישות נדונו יעדי התוכנית לקידום החינוך בצפון, ונבדקה מידת הטמעתם במערכות החינוך היישוביות. עוד נמסר, כי במפגשים גם נדונו התוכניות הרשותיות לביצוע היעדים, כיצד הן יוצאו אל הפועל בכל אחד מבתי"ס בארבעת היישובים, ומהו הציוד הנדרש לשם כך. בסיום השתתפה גם מפקחת המחוז, ד"ר יעל יעקבי, וצוות גדול של מפקחים.

מנה"י

■ **תסבסד** – עיריית ירושלים תסבסד השנה את השהות של ילדי הגנים בצהרונים העירוניים. מהעירייה נמסר, כי הצהרונים מופעלים על ידי החברה למתנסים בהתאם לתוכנית פעילות שנקבעה בשיתוף עם מנכ"י. שכר הלימוד המירבי בצהרונים העירוניים בירושלים מגיע ל-760 ש"ח בחודש. עוד נמסר, כי העירייה מודעת לכך שישנם הורים המתקשים לעמוד בתשלום לצהרונים. אחוז ההנחה לצהרונים יהיה זהה לאחוז ההנחה בתשלום לגני הילדים. גובה ההנחה המקסימאלי יהיה 90% מעלות הצהרון.

מחוז מרכז

■ **רה-ארגון** – רשת החינוך הממלכתית-דתית אמ"ת, השלימה לאחרונה רה-ארגון בקריית החינוך כפר בתיה ברעננה. עד לקץ האחרון היו בכפר בתיה שלושה מוסדות חינוך אוטונומיים, שכל אחד מהם נוהל בנפרד; תיכון לבנים, ישיבת חברותא וביה"ס היסודי אמ"ת נועם. התיכון לבנים מורכב משלושה "בתים" – עיוני, מדעי וישיבתי. במסגרת רה-ארגון מונה לקריית החינוך מנהל על, ד"ר צבי ירבלום, שיהיה אחראי לניהול הפדגוגי והאדמיניסטרטיבי של הכפר כולו. ירבלום, שכיהן עד לאחרונה כמנהל מכללת אמ"ת בתל-אביב, זכה בשנים האחרונות בפרס המנהל המצטיין של עיריית תל-אביב ובפרס החינוך הדתי.

עוד נמסר מרשת אמ"ת, כי כ-20% מהבוגרים אשתקד, של הבית המדעי בתיכון כפר בתיה, קיבלו תעודות הצטיינות ממשה"ח על הישגיהם בבחינות הבגרות. בכפר בתיה לומדים כ-1,600 תלמידים.

■ **בוגרים מצטיינים** – 37 בוגרים של בתי"ס תיכוניים מיבנה בשנת תשס"ה, קיבלו החודש

תעודות הצטיינות ומכתבי הערכה ממנכ"ל משרד החינוך, שמואל אבואב. הבוגרים קיבלו את תעודות ההצטיינות על הישגיהם הגבוהים בבחינות הבגרות. מעיריית יבנה נמסר, כי המצטיינים הם בוגרים של תיכון מקיף דתי, תיכון הארון, תיכון האלון והתיכון החרדי בנות לאה.

מחוז תל אביב

■ **מרכז לתגבור** – מינהל החינוך בעיריית חולון פותח בימים אלה מרכז עירוני לתגבור והשלמת לימודים לבחינות בגרות. המרכז יפעל בשעות אחר הצהריים בתיכון קוגל בעיר.

המרכז יפעל במהלך החדשים נובמבר-ינואר, עד למועד החורף של בחינות הבגרות. המקצועות שילמדו במרכז הם; מתמטיקה ואנגלית בכל הרמות, היסטוריה, לשון, ספרות, תנ"ך ואזרחות.

מעיריית חולון נמסר, כי המרכז ייתן השלמה לפעילות התגבור המתקיימת בבתי"ס התיכוניים. עוד נמסר, כי לראשונה יפתחו במרכז קורסים גם לבוגרי צבא תושבי העיר, ולבוגרי מחזור תשס"ו, אשר טרם התגייסו לצה"ל. הקורסים לבגרות הם בני כ-90 שעות לימוד כל אחד. עלות ההשתתפות בקורסים לתלמיד היא כחמישה וחצי ש"ח לשעה.

■ **נבחרו לייצג** – שני תלמידים מתיכון בליך ברמת גן, איילת ואיתי מגן, משתתפים בימים אלה בתחרות פסנתר בינלאומית ברומא. הפסנתרנים הצעירים, שהם אח ואחות, נבחרו לייצג את ישראל בתחרות, המתקיימת בחסות נשיא איטליה. התחרות תסתיים ב-13 לחודש.

מחוז דרום

■ **עולים מצרפת** – משלחת של משה"ח, בראשות מנהל גף קליטת עליה במשרד, עמיהוד בהט, סעירה בשבוע שעבר בבי"ס מקיף דתי י' באשדוד. מטרת הביקור הייתה לחזות מקרוב בקליטת תלמידים עולים מצרפת בביה"ס. מעיריית אשדוד נמסר, כי במקיף דתי י' לומדים כ-750 תלמידים, כרבע מהם עולים חדשים ובהם 77 עולים מצרפת. ביה"ס, הצומח השנה לתיכון, מקיים תוכנית מיוחדת של הכנה לבגרות לעולים. עוד נמסר, כי בעבר הופנו העולים מצרפת למסגרות חרדיות, אך כיום הם נקלטים במסגרת הישיבה של מקיף י'. קליטת התלמידים העולים בביה"ס כוללת גם ייצוג במועצת הנוער הבית ספרית, במטרה לטפח בקרבם מנהיגות צעירה.